

Kody kulturowe świąt

Autor tekstu: **Mariusz Agnosiewicz**

Media epatują dziś wyznaniem celebrytów, którzy uciekają od świąt, ponieważ gardzą polską tradycją (Paulina Młynarska: „świąteczna żrące prąd, dręczenie karpi i siebie na wzajem”), to dla odmiany w Racjonalistycznym świątecznym wyznaniu celebrytki, i to takiej po której nie spodziewalibyście się tego, bo ma dziś zupełnie inny wizerunek, celebrytki feministycznej i ateistycznej. Oto Magdalena Środa o polskiej tradycji:

„Chodzę na pasterkę, ponieważ jest to element tradycji, element polskości”.

„Wiara to kwestia łaski. A ta nie została mi udzielona. (...) Obrzędowość bez wiary nie musi być pusta. To ważny element kultury i wspólnoty. W naszym kultywowaniu obyczajów nie było hipokryzji. (...) Ja co roku chodzę na pasterkę. Więcej — moje dziecko i dzieci znajomych, które przychodziły do nas w okresie świąt, czytały ze mną Biblię przed wyjściem do kościoła. Bo znajomość wiary i podstawy jej objawienia, czyli Stary i Nowy Testament, to obowiązek człowieka wykształconego. Więc od strony poznawczej córka zbliżyła się do religijności. A ja chodzę na pasterkę, traktując to jako ważny element polskiej obyczajowości, którą szanuję i lubię. (...) Zawsze fascynowała mnie liturgia, a do dziś zadziwia rola Baranka Bożego. (...) Wizyty w Kościele traktuję jako zabiegi o charakterze sentymentalnym i wspólnotowym, ale nie religijnym. (...) Bo taka jest tradycja i nasza historia, i taka jest większość, w której żyjemy. Żeby zrozumieć, musimy tego doświadczyć. Zdarzały się wśród jej [córki] przyjaciół nawrócenia. Gdyby powiedziała, że jest wierząca, byłabym mile zaskoczona, że ateizm nie jest uwarunkowany genetycznie. Tak jak — mam nadzieję — nie jest uwarunkowana religijność.

— Co Panią denerwuje w katolicyzmie polskim?

— Nic.”

Wypowiedzi te pochodzą z wywiadu dla Gazety Wyborczej z 2005 pt. „Ateistka” oraz z wywiadu dla TVN Style z 2008 (rozmowa z Magdą Mołek). W późniejszych latach Magdalena Środa zaczęła mówić językiem polityki, więc jej przekaz uległ zmianie, wyżej mówiła bardziej jako profesor filozofii, czyli osoba o głębokiej wiedzy kulturowej.

Dla wszystkich zatem: WESOŁYCH ŚWIĄT, bez względu na Wasze poglądy polityczne i religijne.

Aktualne zwyczaje świąteczne krytykowane są z pozycji zarówno laickich, jak i religijnych.

Strona laicka głosi, że nie obchodzi świąt, bo jest to zwyczaj konfesyjny. Świadczy to niestety o dużej ignorancji kulturowej. Obecne święta to zwyczaj wspólnotowy ponadkonfesyjny, związany z wieloma wierzeniami i kulturami indoeuropejskimi. Obecny kod kulturowy buduje naszą dzisiejszą wspólnotę. Hejtowanie świąt nie jest zatem przejawem laickości, lecz swoistego nihilizmu kulturowego. Zdanie to podzielają także zagraniczne środowiska laickie, zob. komentarz lidera brytyjskich ateistów: [For those of us who aren't religious, Christmas holds a very different and important meaning](http://www.independent.co.uk/voices/christmas-family-together-humanism-relationships-cha-rity-a8126391.html) (<http://www.independent.co.uk/voices/christmas-family-together-humanism-relationships-cha-rity-a8126391.html>).

Strona religijna narzeka z kolei na „skomercjalizowanie” — to tak jakby narzekać, że tradycja świąteczna wciąż jest żywa społecznie, bo tego właśnie przejawem jest tak intensywny ruch handlowy wokół świąt. Gdy zaniknie czynnik komercyjny świąt będzie to oznaką, że tradycja ta stała się społecznie nieistotna. Narzekanie na komercję ma w sobie coś z pretensji, że czynnik religijny świąt dziś nie dominuje. Komercja nie jest jednak żadną realną barierą, by nadać świętom głębszy wymiar — dla tych, którzy tego chcą.

Niewątpliwie najmocniejszą tradycją tych świąt są prezenty. Kto je przynosi, to zależy w dużej mierze od regionu Polski:

- Gwiazdor — Wielkopolska;
- Gwiazdka — Małopolska;
- Święty Mikołaj — tradycja węgrosłowacka (Mikulás);
- Dzieciątko — tradycja czeska (Jezulátko, Ježíšek) i śląska;
- Dziadek Mróz i Śnieżynka — tradycja ruska;
- Aniołek — tradycja południowa.

Najbardziej medialny jest dziś Święty Mikołaj, co jest niezbyt poprawne, gdyż Mikołaj pracuje w Mikołajki, czyli 6 grudnia. Najbardziej polscy prezentodawcy choinkowi to Gwiazdor i Gwiazdka.

Mariusz Agnosiewicz

Redaktor naczelny Racjonalisty, założyciel PSR, prezes Fundacji Wolnej Myśli. Autor książek [Kościół a faszyzm](#) (2009), [Heretyckie dziedzictwo Europy](#) (2011), trylogii *Kryminalne dzieje papieżstwa*: [Tom I](#) (2011), [Tom II](#) (2012), [Zapomniane dzieje Polski](#) (2014).

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 24-12-2017)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,10183) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,10183>)

Contents Copyright © 2000-2015 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2015 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.

Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną

własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl